

„Mindennél többet ér a jó hírnév koronája...”

Néhány napja ünnepeltük a zsidó újév, az 5775. zsinagógai esztendő beköszöntét, Ros Hasonó napját. Majd tíz nappal rá következett legnagyobb ünnepünk Jaum Kipur, a megtérés és a böjt napja, Jaum Kippur az engesztelés napja, Jaum Kippur a bűnvallás napja. Mózes 3. könyve azt írja: *„És tegye Áron mind a két kezét az élő baknak fejére, és vallja meg felette Izráel fiainak minden hamisságát és minden vétkét, mindenféle bűneit: és rakja azokat a baknak fejére, aztán küldje el az arravaló emberrel a pusztába, hogy vigye el magán a bak minden ő hamisságukat kietlen földre ...”*

A Mazsihisz világi vezetőjeként közéleti feladatok ellátásával bízott meg a közgyűlés – szervezetünk legfőbb döntési testülete. Világi vezetőként pedig a következő sorokban arról az egy évről szeretnék rövid áttekintést adni, mely időszakban újonnan megválasztott elnöként számos változtatást sikerült katalizálnom, miközben igyekeztem szervezetünk számára egy a korábnál sokkal markánsabb arculatot adni. Ezért kérem, senki ne várjon tőlem emelkedett hangulatú írást. Szakralitás helyett sokkal inkább az elindított folyamatok leírására és rövid elemzésére szorítkoznak a következő sorok.

Nehéz év áll a Mazsihisz mögött. Sok megoldandó feladattal, évtizedes hiátusokkal. De melyik közülük a legfontosabb? A válaszhoz, mint annyiszor a múltban, most is érdemes őseink bölcsességét segítségül hívni. Simon rabbi mondotta egykoron: háromféle korona létezik. Talán a legfontosabb a Tóra koronája, aztán a papi méltóság koronája és nem felejthetjük ki a mindnyájunk életét befolyásoló királyi koronát sem. De mindnél többet ér a jó hírnév koronája (Atyák 4.13).

Egy évvel ezelőtt a Mazsihisz jó hírneve súlyos hiányokkal küzdött. Képviselési, érdekvédelmi képessége egyre kevésbé felelt meg a rendkívül bonyolulttá vált társadalmi és közösségi elvárásoknak. A Szövetség közéleti súlya csökkenőben volt, a magyarországi zsidó közéletben szövetségeseink, vagy barátaink száma egyre kevesebb lett. A helyzet azonnali változtatást igényelt.

Bölcsseink tanácsát követve, az elmúlt egy esztendő a jó hírnév koronájának visszaszerzése jegyében telt el. Elkészítettünk egy olyan részletes szervezeti és működési átvilágítást, mellyel szervezetünk társadalmi vezetése számára transzparenssé váltak belső folyamataink. Elkezdtük a feltárt hibák kijavítását, a hiányzó szabályzatok pótlását, megszüntettünk rossz beidegződéseket, hatékonyabbá tettük a működést, takarékosabbá a gazdálkodást – s még csak a folyamat elejénél tartunk. Ezen az úton lépten nyomon érdekeket sértünk: egyéni érdekeket. Új ars-poetikánk szerint azonban szervezetünknek a közösségi érdeket kell előnyben részesítenie. Szövetségünknek ugyanis a budapesti és a vidéki hitközségek fejlődéséért kell dolgoznia, forrásainkat a hitközségek és a mindnyájunk számára létfontosságú intézményeink felé kell irányítani.

Különlegessé tette az elmúlt esztendőt a holokauszt hetvenedik évfordulója. Közösségünket rendkívüli felelősség terheli, hogy az emlékezés méltó, a történelmi visszatekintés hiteles legyen. Ebben nem lehet nagyvonalúnak lenni. A Mazsihisz az elmúlt esztendőben, e kérdésben – talán a világégést követően először – nem volt hajlandó még a hatalom felé sem engedményeket tenni. Konfrontációra kényszerült – a kormány emlékezetpolitikai hibái miatt. Az őszinte emlékezés iránti igényt és a korábban sohasem tapasztalt következetességet a magyarországi zsidóság tagjai heves érzelmekkel jutalmazták. A Szövetség mellé álltak civil szervezetek és a véleményformáló zsidó értelmiség. A magyarországi emlékezetpolitika kérdéseiben olyan egységet sikerült kovácsolni, amilyenre a történelemben még nem volt példa. S nem véletlen, hogy miközben az 1 %-os adófelajánlások száma országos szinten csökkent, a Mazsihisz volt az egyetlen zsidó felekezet, ahol növekedést tudtunk regisztrálni.

A nemzetközi zsidó szervezetek nyilatkozataikban és aktivitásukban egyértelműen a Szövetség mellé álltak. Mindenki tudja, izgalmas és nem kevés veszéllyel járó kísérletbe fogtunk. Kelet-közép Európában ugyanis nincs bevett gyakorlata annak, hogy egy lokális zsidó közösség ennyire egyértelműen kitartson elvei mellett. A Zsidó Világkongresszus, a Yad Vaseem Intézet és a washingtoni Holokauszt Központ szolidáris a Mazsihisz törekvéseivel. Az őszi ünnepeket megelőző napokban pedig Ferenc Pápa vatikáni rezidenciájában fogadott, s a Mazsihisz elnökeként személyesen fogadhattam jókívánságait a magyarországi zsidó közösség felé! Jó híre lett a Mazsihisznek nemzetközi relációban is.

Mindeközben a Szövetség folyamatosan végzi napi aprómunkáját. Működnek az intézmények, működnek a taghitközségek zsinagógái, működik a szociális háló, történnek fejlesztések, beruházások, létrejönnek új projektek, kiállítások. Zoltai Gusztáv huszonnégy évnyi ügyvezetői regnálását követő drámai döntése sem törte meg a működés folyamatosságát, s legújabb, sokak által megkérdőjelezett választása sem fogja megrengetni a világot.

Különleges év volt az 5774-es zsinagógai esztendő. Európában látványosan nőtt az antiszemitizmus. Van ahol a szélsőséges muzulmán mozgalmak által fertőzöten, máshol pedig a jól ismert tradicionális történelmi antiszemitizmus bázisán. Van, ahol fizikai atrocitások érik a zsidó közösségeket, s voltak olyan esetek, ahol hidegvérrel gyilkoltak le embereket zsidóságuk miatt. **Európában, az Európai Unióban!** S vannak országok – köztük hazánk is – ahol egyre erősebben találkozunk a verbális, vagy akár a parlamentbe is betüremkedő antiszemitizmussal.

Magyarországon hatékony jogi munkára, az események folyamatos követésére és az önvédelmi képesség növelésére van szükség. A jogi munkát jó minőségben gyakorolják Chabad testvéreink, a monitoringozást önállóan, a korábbinál magasabb szinten végzi önkénteseivel a Mazsihisz és közben a közösség védelme érdekében is tettünk lépéseket.

De az Izraellel való kapcsolatunk is különleges. Ez nekünk nem ráció, hanem igazi szerelem. Gyermekeink, testvéreink, rokonaink és barátaink otthonáról van szó. Izrael önvédelmi joga nem kérdőjelezhető meg – ez volt az üzenete annak a néhány héttel ezelőtti forró hangulatú nagygyűlésnek, melynek legalább hatezer résztvevője volt. Ez volt Európa második legnagyobb Izrael melletti tüntetése.

Fontos, hogy büszkéek legyünk eredményeinkre! A Mazsihisz és taghitközségei az elmúlt zsinagógai esztendőben számos sikert értek el. A szinte képtelen közéleti környezetben is méltó volt a hetvenedik évfordulóra történő megemlékezés sorozat. Önálló kulturális események, kiállítások és rendezvények színesítik a közösségek munkáját. Számos vidéki megemlékezésen volt módom személyesen is részt venni, s a helyi zsidó közösségek – sok helyen az önkormányzatokkal, vagy a társ-egyházakkal együttműködve – ragyogó munkát végeztek. Az élénk budapesti zsidó élet mellett vidéki városainkban is egyre több helyen tudunk közösségi rendezvényeket vagy istentiszteletet tartani. Mégis, Natan Sharansky, Izrael Államának egykori minisztere, a Szohnut jelenlegi elnöke a londoni Jewish Chronicle újságban a napokban akként nyilatkozott, hogy az európai antiszemita hullám a diaszpóra megszűnését vetíti elénk. Elismerve helyzetelemzésének pontosságát, a levont következtetéssel vitába szálltam. Az európai diaszpórák, köztük a magyarországi közösségé is a jelenlegi nehéz helyzetnél lényegesen nagyobb történelmi kataklizmák után is képesek voltak újra szerveződni. Mindnyájan tudjuk, hogy a holokauszt okozta veszteségeket soha nem fogjuk tudni pótolni, sőt azt is meg lehet jövendőlni, hogy egy esetleges európai krízist követően a zsidó közösségek helyzete nem lesz ugyanaz, mint az elmúlt évtizedekben volt. Mégis, egy magyarországi zsidó vezetőnek abban kell hinnie és azért kell dolgoznia, hogy az ortodoxia és a neológia tradicionális értékei fennmaradjanak és az európai diaszpóra továbbra is értékes része legyen a világ zsidó közösségének.

Nem kevés ez, különösen akkor, amikor a magyarországi zsidóságon belül egyéni érdekek mentén különös erők szerveződnek – közösségi érdekeink ellenében. Meg kell őrizni a Mazsi-

hisz erejét és egységét, mert csak így lehet hatékony érdekképviseletet ellátni. Érdemes újra az Atyák könyvéhez (1,7) fordulni: „*Tartsd távol magad a rossz szomszédától, ne barátkozz vele és ne hidd, hogy megmenekülhetsz a büntetéstől.*” A Misna a szomszéd fogalmát ráadásul tágasan értelmezi. Lehet az igazi lakó-szomszéd, de lehet olyan is, akivel együtt kell dolgoznia az embernek. A lényeg, hogy a „rossz emberrel” szemben teljes izoláltságot ír elő. Meg kell tisztulnunk a „rossz” emberektől, meg kell tisztítani közösségünket rombolásuktól. A jövő a tét, ezért kell dolgozni, ha kell harcolni, keményen, állhatatosan.

Nekünk az a dolgunk, hogy ápoljuk több ezer éves vallásunk gyakorlatát, hogy bevonjunk minél több zsidót közösségi programjainkba, hogy elhívjuk zsinagógáinkba azokat, akik eddig nem voltak ebben társaink, hogy a fiatalokat megtanítsuk a zsidó értékekre, hogy lehetőségeket biztosítsunk számukra a megismerkedésre, hogy legyenek zsinagógai esküvők, hogy legyen sok brisz, hogy mindenkinek módja legyen a kóser és nem kóser ételek közötti választásra, hogy szeressünk együtt lenni s hogy megtanuljuk szeretni a Mindenhatót.

Optimista vagyok, ... közösségi vezetőként mi mást tehetnék. Imáink közben, miközben tekintetünket az égre vetjük, nekünk nem kell attól rettegnünk, hogy közeledik-e rakéta otthonunk felé. Mert a felemelő ünnepi hangulatot követően sem szabad megfélemedeznünk arról, hogy az Izraelben élő zsidók az ünnepek alatt is veszélyben lehetnek, s tudnunk kell, hogy ma a világ számos országában keresztény testvéreinket üldözik. Kérjük együtt a Teremtőt, adassék béke Izraelnek, s adassék béke a világ minden országának. Ferenc pápa szeptemberi személyes találkozásunkkor arról szólt, hogy ma sok keresztény közösség sorsa megegyezik azzal a sorssal, melyet a zsidóság már kétezer éve megél: a kirekesztés és az üldöztetés közös sorsáról beszélt a katolikus egyház vezetője. A keresztényeknek és a zsidóknak ezért soha nem szabad megfélemedezniük arról a kapocsról, azokról a gyökerekről, melyek a közösségeiket összekötik – mondotta. – S ezzel a gondolattal mélységesen egyetértetek.

Heisler András
a Mazsihisz elnöke